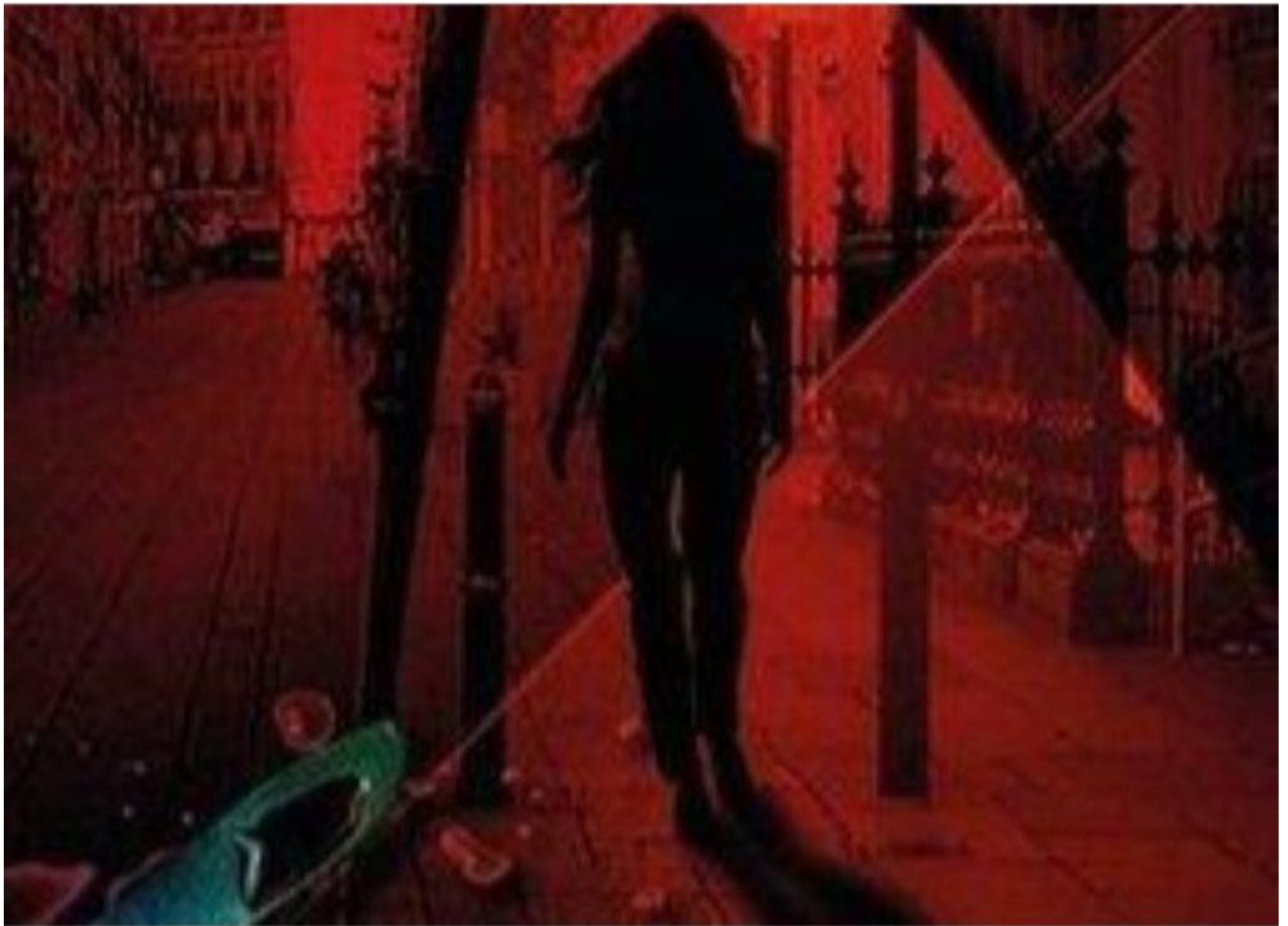

Men öldürüldim / detektiw hekaýa

Category: Detektiw proza, Kitapcy, Medisina, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Men öldürüldim / detektiw hekaýa MEN ÖLDÜRÜLDİM

Güýzüň sowugy gugaryp ýatan alagaraňky köçeleriň ugrunda ikibakan at salmaga başlady. Saralan ýapraklar üýşmegi bilen şemalyň ugruna ikiýan gaýyşýardy.

Gijäniň çigregi sowuklamagyma sebäp boldy. Bu agşamky nobatçylygym bir awtolulag heläkçiligi sebäpli uzaga çekdi. Hassahananyň awtoulag duralgasyna tarap yraň-daraň ýöräp barýarkam dagy, biri barmagyny degirse ýykylyp galaýjak derejede ýadawdym.

Awtoulag duralgasynyň çendenäsa ululygy we petişligi eýýäm ençeme ýyl bärei çykyp gelýän her gijeki nobatçylygymda biraz ulalýan ýaly howsalamy güýçlendirýärdi. Hamala biri meni

gorpuñ erñegine tarap idenekledip barýan ýalydy. Onsoň men ýekeje ýalňys ädimde ýykylyp, gaýdyp aýaga galmajak ýaly çalt-çaltdan ýöreyärdim.

Gijeki nobatçylygy tabşyryp gaýtmaly bolýan wagtlarymda bu howsalaly duýgy meni hasam gaplap alardy, ýeke minut eglenmän awtoulagyma tarap haýdardym.

Bu gije hem şeýle günleriň biridi. Gijäniň tümlügi öz ornuny daňyň alagaraňkylygyna berer wagtlaryna golaýlapdy. Awtoulagymyň açaryny sowukdan ýaña titreyän ellerim bilen sumkamdan çykardym. Ýaňy bir ulagymyň gapysyny açmaga duranymda, arkamda ýaňlanan güňlenç sese, tisginip yzma öwrülenimi duýman galdym. Maňlaýyma bat bilen degen gaty jisimiň zarbyna ýere serlip gitdim. Kellämden syrygyp akýan zadyň gandygyny aňdym. Gygyrjak bolup agzymy açanymda, sesimiň çykmaýşyna haýran galyp durkam üstüme abanyp duran gara sudur bir eli bilen agzymy tutup, bir eli bilenem golumy gaňryp ýerimden turuzdy. Şol wagt golumyň yzasy ähli synamy ysmaza uçradan ýaly her äden ädimimiň mejalsyzlaşmagyna we hereketimiň haýallamagyna eltdi. Äden dört ädimim maña dört ýüz ädimdenem uzak bolup göründi. Golumdan idenekledip barýanyň sypatyndan onuň erkek adamdygyny aňdym. Onuň awtoulagyny haçan we nähili açandygyny bilmesem-de, yzky gapyny açyp itip goýberende birhili rahatlanan ýaly boldum. Hernäçe çydamaga çalyşsamam, süňňüm erkime boýun bolarly dälidi, gözlerim beýnimiň "Açyk dur!" diýen görkezmesini diňlemejegi çynydy...

Özüme gelenimde nirededigimi bilmez ýaly derejede aňym we göwräp sykylyp-boşap galypdy. Getirilen ýerim garaňkylykdy we ümsümlikdi. Birneme özümi dürsemäge, aýaga galmaga synanyşsamam, oňarman, duran ýerimde çök düşüp oturmaly boldum. Özümi her niçik mejbur etsem-de, hiç zady duýamokdym. Göýä içimde ýüregimiň gürsüldisinden başga hiç zat galmadyk ýalydy. Bu gowulygyň alamaty dälidi. Tenime ýaýran derman ähli duýuş organlarymy öldüren ýalydy. Bärde beýdib-ä ölüme garaşyp bolmaz. Ýöne näme etjegimem bilemokdym. Elim bilen ýeri sermeleşdirdim. Ýer sowuk. Özem ýeriň hemem heňlän bir zatlaryň ysy gelýärdi. Birnäçe metr çemesi süýşenekläp bir diwara baryp diredim. Diwara söýenip ýerimden turjak boldum. Ýaňy ýörjen-ýörjen bolan çaga ýaly aýaklarym saňnyldap duranam bolsa, diwary sypdyrman barýardym. Düşen günüme agym tutdy. Diwary sermenekläp barsyma elime bir zat ilenini duýdum. Gapy

eken. Gulply bolsa-da umydymy üzmän gapyny kän itdim. Serime çöken duman dagaşyp, aklym durlanyp başlady. Haçandan bäri bärdekäm? Bölek-büçek sudurlar kelläme agram salýardy. Bir adam... hassahananyň awtoulag duralgasy... golumyň we maňlaýymyň yzasy... Alnyp gaçylanym anyk. Häzirki duran ýerime getirip, haýwandan ibaly görmän zyňyp gitdiler. Geň galaýmaly, şumada çenli meniň ýeke duşmanym bolmasa näme. Men hassahananyň çagalary kabul edýän bölüminde pediater lukman bolup işleýärdim. Baýboş we ýeke ýaşaýan aýaldym. Hiç kim bilen ýakyn gatnaşygym ýokdy. Erkeklerden birki gezek agzy bişensoň, ünsüni diňe işe gönükdiren adaty zenanlaryň biridim. Ene-atam iki ýyl öňräk ýogalypdylar. Men olaryň ýeke perzendidim. Adamlar bilen gapma-garşylykly tersleşiklerden çetde durmagy başaryýardym. Maňa kim, näme üçin azar berjek bolýarka? Hiç ynanasamym gelmese-de, häzirki ýagdaým muňa gabat gelmeýärdi. Her niçik-de bolsa sowukganlylygymy saklamaly. Bir zatlar etjek bolmaly. Aýagyma-da güýç inip başlady. Beýleki diwarlary-da gözden geçirişdirdim. Ýerde ýatan bir düşekden başga bu kiçijik otagyň içinde hiç zat ýokdy. Gapana düşdüm öýdýän. Düşege süýndüm. Sütünim süýnüpdü, üşeyärdim. Ömrüm beýdib-ä soňlanmasa gerek. Gözlerimi biçäre halda ýumup, hiç oýanman ýatasym gelse-de, oýanyp meni bäri getiren mahluk bilen ýüzleşesim gelýärdi. Gorkudan ýaňa saňnyldaýan süňnümi rahatlandyrmaga, has betereň ýaşamak üçin göreşmäge mejburdym. Özümi ilkinji gezek ýeňlişe uçran hasap etdim. Hernäçe aýňalmak islesemem, dermanyň täsirinden ýaňa güýçden gaçan göwrämi dikläp bilemokdym...

Garnyma galçyldap degen ýumruk ýalpa ukudan açdy. Gapynyň aralygyndan düşýän yşyk gözüme düşdi. Garşymda duranyň ýüzünü oňly görüp bilmesem-de, onuň uzyn we syrdam göwresini görübilýärdim. Kimkä bu adam? Menden näme isleyärkä? Ol «Jelep!» diýip sögündi-de, haşlap ýene bir ýumruk inderdi. Bu gezek ätiýajy elden bermedim. Ýumrugyň öňünden sowlup ýetişdim. Bärden çykyp bilmesem bilmän geçeyin. Ýöne, menem-ä garşylyk görkezmän, ardurja ölmejek bolaryn. Köpeýogly içimi okaýan ýaly ýere oturdy-da saçymdan aslyşdy. Edil kelleçanagymyň hamyny ýüzüp barýan ýaly agyry duýuldy. Gözümden bolsa biygtyýar halda boýur-boýur ýaş akýardy. Hernäçe gorkymy bildirmejek bolsamam, muny nädip gizlejegimi bilemokdym. Saçymdan çekip aýaga galdyrjak bolandan, menem ony ökjeli köwşümiň ujy bilen urup başladym. Köp urgym gowy

degmese-de, şpilkamyň çüňkli ökjesi ahyryn onuň injigine jaýdar uruldy. Ökjäm döwüldi öýdýän. Hernäme-de bolsa, onam awundyryp bildim. Jynssyz gygyryp ýumrugyny ýüzikessir inderdi. Ýere ýazylyp gitmänkäm saçymdan tutup ýetişdi. Owurdynda gan ysy bilen birlikde döwlen dişlerimiň yzasy duýulýardy. Men yza tesmän el-aýagym bilen dynman garşylyk görkezýärdim. Ol meni diwara pylçap uranda döwlen pilçe süňkümiň sesi otagy ýañlandyryp gitdi. Essimden gitdim. Endamymyň awusy janymy alyp gelýärdi. Haramzada diýsani. Ol keýtikläp maňa tarap süýşüp gelýärdi. Agzyndan çykýan hapa-paýyş sözleri zordan gulagyma ilýärdi. Onuň çep elinde ýylpyldap giden närsäniň pyçakdygyny bilmegim uzak dowam etmedim. "Belki, geçip barýan biri eşidäýmezmikä..." diýen umyt bilen gygyrmaga başladym. Ol adam bolsa gohuma ünsem bermän, döwülen pilçämi aýagy bilen basýardy. Güýçden gaçandyr öýtdümi nämemi, agsaýan aýagyny ýer diräp çommaldy. Men bolsa gapana düşen guş ýaly elimi hereketlendirip goranmaga çalyşýärdym. Maňa tarap egilenem şoldy welin, şobada ýüzünden, boýnundan, çem gelen yerinden dyrçanakladym. Sesi meniň sesim bilen goşulyşyp gitdi. Agyryma döz gelmän tapdan düşüp ugradym. Galgap giden pyçagy görenimde, bar zat gutardy diýip pikir etdim. Pyçak göni ýüregimiň üstünden bat bilen indi. Çep gursagynda üýtgeşik gyzgynlyk duýdum. Endam-janyma ýaz ýagşy ýagandaky ýaly mymyjak ýylylyk ýaýrap gitdi. Ölüp barýanymy duýsamam, agyry-ynjy duýamokdym. Bu urgudan soň diri galmagym mümkin däldi. Ol pyçagy yzyna çykaranam bolsa, ýene bary-ýogy birnäçe minutdan ölerdim. Pyçak yzyna çykmasa-da öljegim şübhesizdi. Nämeler diýip duryn men? Ölüm adama şeýlekin pikirleri etdirýärmikä? Janym aýaklarymyň ujundan sogrulyk çykyp barýardy we men ony diňe sessizje synlamaga güýjüm ýetýärdi. Ol ör turdy.

– Ajymy-süýji? Jan almak nähili eken, gördüň dämi, jelep-pp?!

– diýdi-de, gapa tarap öwrüldi. Onuň zyndan bakyp durşuma gapydan düşýän ýagtylygyň ýakynlaşyp gelýändigini we meniň üstümi örtendigini duýdum...

* * *

Jenaýat barada gelip gowşan habar boýunça baş komissar Aýlin Türkogly we onuň kömekçisi Sinan wakanyň bolan yerine bardylar. Olar prokuroryň beren tabşyryklaryny üns berip diňlediler we daş-töweregi gözden geçirip başladylar. Wakanyň

bolan ýerinde sähel üşügiň bar bolsa, jenaýatçynyň yzlaryny tapmak bolýardy. Jebir çeken pyçaklanyp öldürilipdir we hususy hassahananyň ýanyndaky ýoluň gyrasyna taşlanypdyr. Jemende üýşüpdi, adamlar wakanyň bolan ýeriniň töwereginde gyzyklanma bilen netijä garaşýardylar.

Aýlin we Sinan ykjamlanyp ýatan jesediň ýanyna ýakynlaşdylar. Jenaýat agtaryş bölüminiň işgärleri üýşen jemendäni dargatmaga çalyşýardy. Adamlaryň arasynda biri horkuldap aglaýardy. Ýanyndakylar onu köşeşdirjek bolup garabaşlaryna gaýdylar.

Aýlin jesede golaýlaşana ganyň we ölümiň ysyny aldy. Jebir çeken görgüli ot-çöpleriň arasynda arkan serlip ýatyrdy. Wyzlaşýan gök siňekler jebir çekeniň şu gün ýa-da üç günden bärde öldürilendiginiň yşaratyny berýärdi.

Aýlin we Sinan oturyp, jebir çekeniň endamyny gözden geçirmäge başladylar. Jeset saň-gaty bolup galypdyr. Bu bolsa jebir çekeniň on iki sagat çemesi öňräk bir wagtda öldürilendiginiň alamatydy. Eger otuz alty ýa-da kyrk sekiz sagat aralygynda öldürilen bolsa, jebir çekeniň endamyndaky ölüm gatylygy gutaryp, ýumşamaga durardy.

Aýalyň sag golunyň çep golundan uzynlygy gözeilginçdi. Ýüzünde bolsa goňrumtyk menekler bardy. Menekleriiň töweregi gyzylymtyk ölüm tegmilleri bilen gursalypdy. Äni sallanan ýaly görünýärdi. Esasy urgy çep göwsüniň üstündäki ölüme sebäp bolup biljek derejede sapyna çenli sünjülen pyçakda bolsa gerek. Jebir çekeniň ölen wagtyny we ölüm sebäbini sud-medisina ekspertizasynyň beren jogaby bilen anyklap boljakdy. Aýlin jebir çekeniň elini ony ynjytmakdan gorýan ýaly ýuwaşja ýokary galdyrdy. Onuň dyrnaklarynyň arasy topraga meňzeş maddalardan doludy. Bir köwşüniň ökjesi döwülüpdir we jesediň bir-iki santimetr gapdalynda ýatyrdy. Aýlin subutnama çemodanyna emay bilen köwşüň döwülen ökjesini salyp, wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topara tabşyrdy. Ol jesedi, Sinan hem daş-töweregi öwrenýärdi. Daş-töwerekde delil bolup biläýjek islendik jisim gözden sypdyrylanokdy. Aýlin işini soňlamanka wakanyň bolan ýerine seljeriş topary jikme-jik maglumat toplamak üçin öz işine başlady. Fotosuratlar alynyp, iň bir ownuk yz hem siňe gözden geçiirilýärdi. Aýlin bilen

Sinan wakanyň bolan ýerine ilkinji bolup gelen polisiýa işgäri bilen gürleşip, jebir çekeniň şahsyýetini anyklaýan maglumatlary almak üçin köpçüligiň içine siňip gitdiler. Sinan telefon arkaly şahsyýeti heniz näbelli jesediň maglumatlaryny alyp, Aýlini habardar etdi. Olaryň elinde ýitirim bolan lukman barada maglumat bardy, ol jebir çekeniň sypatlaryna gabat gelip durdy. Köpçüligiň içinde wakanyň bolan ýerini polisiýa işgärlerini synlap duran birtopar ak halatly lukmanlar bardy. Aýlyn olara tarap ýönelip:

– Heý, araňyzdan jebir çekeni tanaýanyňyz barmy – diýip sorady.

Ýaş bir gelin gözleriniň owasyny ýaşa dolduryp jogap berdi:

– Ol biziň işdeşimiz Eda Akbulut. Biz onuň bilen hususy hassahanada bile işleýän ýoldaşlary. Biziň hemmämizem ony gowy görýärdik, hormatlaýardyk. Bolup geçen zatlara ynanar ýaly däl. – Ol säginen ýaly etdi-de kimdir birinden kömek sorayan deý sagyna-soluna garanjaklady: – Öňňin agşam nobatçylygyny tabşyrandan soň, ondan habar-hatyr bolmady. Menem ahyryn polisiýa ýüz tutdum.

– Bir zatlar bolandyr diýip haçan şübhenelip başladyňyz?

– Düýn agşama ilki kinoteatra gitmegi, soňam bileje agşamlyk edinmegi wadalaşypdyk. Telim gezek öýüne we el telefonyna jaň etdim. Ýöne trubkany galdyran bolmady.

Aýal agysyna erk edip bilmän, özüni goýberdi. Beýleki ýoldaşlary gulaklaryny ýapyryp, ony diňleýärdi. Ol biraz özüni dürsäp:

– Şu gün ir bilen hassahana gelenimde awtoduralgada onuň awtoulagyny görüp dünýäm giňäp gitdi – diýdi. – Derrew onuň iş otagyna ylgadym, emma Eda ol ýerde-de ýokdy. Kätibinden sorasam, olam görmändigini aýtdy. Bir bolmasyz işiň bolanyňy syzdym. Eda hiç haçan awtoulagyny taşlap gitmeýärdi. Gaýtadan el telefonyna jaň etdim. Bu gezek öçürilen eken. Howsalam artyp ugrady. Soňra işdeşlerimiziň biri ýoluň ugrunda polisiýanyň awtoulaglaryny görüpdür. Edaranyň zalynda birtüýsli we lapyňy keç ediji başagaýlyk başlandy. Soňra bolsa hassalara gözegçilik edýän bir işgärimiz ýoluň aňry tarapynda Edanyň ölüsiniň tapylandygyny habar berdi. Ynanyp bilmänem

barymyzyň şu ýere gelip durşumyz.

Ol gepläp durka, ýanyndaky ýoldaşlary-da başlaryny yrap, ony makullaýardylar.

Aýlin baş adamlyk topary polisiýanyň awtoulaglarynyň duran ýerine tarap ugradyp, ýaňky geplän aýalyň köşeşmegi üçin oňa biraz puryja berdi. Ol aýalyň ýanyndaky üç aýal bilen iki erkek adamy siňe synlaýardy. Aýallaryň ýüzünde howsala we ynanmazçylyk bardy. Erkekler biraz arkaýyn görünýärdi, hususanam ýaňky geplän aýalyň ýanynda duran kyrk ýaş çemesi ýaşan adamyň özüni juda arkaýyn alyp barşy we äwmezekligi ünsi çekijiidi. Aýlin onuň göni bäbenegiň içine seredip:

– Siz Eda hanymyň ýokludygyny bilmediňizmi? – diýip sorady.

Ol adam:

– Aýalym aýdýança bilmedim – diýip, ýanyndaky aýalyň elinden ogşady.

– Ilki gije ondan habar tutup bilmäniňizde, näme etdiňiz?

Aýal düşünmediksiräp, Aýline dikanlap, zordan:

– Düşünmedim-le?.. – diýdi.

– Soragym düşünmez ýaly däl, siz ondan habar tutup bilmäniňizden soň näme etdiňiz?

– Hiç zadam etmedim. Öýde oturdym. Belki, özi jaňlaşar diýip garaşdym. Ärim daşary çykaýaly diýse-de, men öýde oturyp Edanyň jaňyna garaşdym.

– A siz?

Aýalyň ýanyndaky adam duýdansyz berilen bu soraga aljyrap el-aýagyny ýitirdi. Ol Aýline gözi bilen ataýjak ýaly seredýärdi.

– Daşary çykmasam bolmaýady. Meniňem dost-ýarlarym bilen etsem-goýsamlarym bardy – diýip, ýanynda duran bir adamdanda haraý isleýän ýaly oňa seretdi. Ol adam ynjalysyzlananam bolsa göwni galmasyn diýýän ýaly göwünli-göwünsiz başyny yrady.

– Biz biraz eglenmeli bolduk. Hepdäniň ýadawlygyny iki bulgur nemejik içip basajjak bolduk, soňam öýli-öýümize gaýtdyk

Aýlin Sinana tarap öwrülip, onuň belläp alan zatlaryna seretdi. Birküç ädim çete çekilip Sinany ýanyna çagyrdy we ähli atlary belläp almagy, jebir çekeniň hossary bar bolsa olara habar ýetirmegi tabşyrdy. Soňra duranlaryň ýanyna

dolanyp:

– Her kim öz işi bilen bolubersin. Kim gerek bolsa özümüz ýanyna baráýarys – diýdi.

Ol ýaňy özüne görkezme beren aýala garap, oňa minnetdarlyk bildirdi. Jeset sud-medisina ekspertizasyna äkitmäge taýýardy. Aýlin jebir çekeniň işlän hassahanasyna sary ýola düşdi. Mähelle bolsa kem-kemden dagaşdy...

Aýlin hassahana gelen badyna gapyda oturandan jebir çekeniň iş otagyny we awtoduralgany sorady. Gapyda duran aýal ony awtoduralga çenli getirip, soň yzyna dolandy. Onýança Sinan hem gelip ýetdi. Aýlin wideokamera goýulan nokatlary gözden geçirenem bolsa, jebir çekeniň awtoulagy kameranyň gözýeterinden daşdady. Ol awtoulagyň ýanyna baryp, eýlesine-beýlesine seredişdirdi. Awtoulagyň öňki çep gapysynyň öňünde gatan gan yzlary bardy. Aýlin gandaryň arkadan gelip, aýaly gapyl basandygy çaklap, derhal wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topary çagyrdy. El yzy we jenaýatyň üstüne açmaga kömek edip biläýjek başga deliller tapylmagy mümkindi. Sinan jebir çekeniň iş otagyna yöneldi. Hassahana ir bilen günün näsaglaryny kabul edip başlapdy. Barýarka sud-medisina ekspertizasynyň bilermeni Zeýnebe jaň edip, jebir çekeniň adyny aýtdy we onuň el yzyny, anyklanan beýleki aýratynlyklaryny seljeriş tamamlanmadyk bolsa-da, gyssagly habar bermegi haýyş etdi. Şepagat uýasyny ýanyna tirkäp, Edanyň iş otagyna girende, onuň ilki gözünüň düşen zady lukmanyň hatara goýlan hormat hatlary, sylag-serpaýlary boldy. Dört diwaryň biri tutuşlaýyn hormat hatlaryndan we sertifikatlardan doludy. Stoluň üsti arassa we rejelidi. Stolda kiçijik ramkanyň içinde ýylgyryp duran garry aýal bilen ýaşuly adamyň suratyndan başga zat ýokdy. Aýlin şepagat uýasyna garap:

– Näçe ýyldan bäri Eda hanym bilen işleýärsiňiz? – diýdi.

– Ýedi ýyldan bäri, ýoldaş komissar.

– Iň soňky nobatçylyk günü gördüňizmi? Onda haýsydyr bir üýtgeşiklige gözüňiz düşdümi?

– Men ony iş wagtyndan daşary goşmaça işlän wagtymda görüpdim. Nobatçy bolansa men bärde dälde dälдим. Eda hanym hemişeki

bolşy ýalydy. Näsag çagalaryň ýagdaýyny soraşdyrды, etmeli işlerini edişdirdi. Keýpi-de gowudy. Meniň gözüme-hä, hemişeki bolşy ýaly göründi. Hiç hili üýtgeşiklik duýmadym.

– Hany, gowja pikirleniň. Şol gün ýanyna gelenler bilen onuň arasynda düşünişmezlik ýa-da şoňa meňzeş bir zatlar bolup geçdimi?

– Eda hanym hassahanamyzyň iň hormatlanýan lukmanlaryndandy. Men häzirem bolup geçen wakanyň hakykatdygyna ynanyp bilemok. Oňa kim duşmançylyk edip bildikä?

– Menem şu soragy size berýän-dä. Aýratynam näsaglar bilen tersleşip dagy eden däldir-ä?

– Ýok, beýle zat bolanok. Bolan bolsa men bilerdim.

– Düşnükli. Siz şonda-da soňky gelen näsaglaryň arasynda ölüm bilen gutarany bar bolsa, şol näsagyň hossarlarynyň atларыny we ýaşayan ýerleriniň salgysyny beriň. Jenaýatyň üstüni açmak üçin bular gerek bolar. Seret, jigim, birden näsagyň hak-hukuklary, pylan-pysmydan diýip kellämi agyrдыjy bolmagyn. Eger bökdençlik döretseňiz prokurdan idin alman etjegimi ederin. Ynan, bu aýdýanym siz şu otagyň içinden çykmanka boljagyna gözüň ýetsin. Birem size şu habary ir bilen ýetiren işgäriňizi bärlik çagyryň.

Gepini gutaran Aýlin gapa yöneldi. Sinana jaň etdi. Onuň nirede näme işläp ýörendiguni soramakçy bolandan, awtoduralgadalygy ýadyna düşdi we kärdeşini Eda hanymyň otagyna çagyrdy. Soňra şepagat uýasyna ir bilen gören baş lukmanynyň atларыny berip, olaryň bärlik çagyrtды. Şepagat uýasy ýeke agyz geplemän otagdan çykды.

Aýlin eline ellik geýip, gaýtadan stoluň başyna geçdi. Gyzył sahaply bloknodyň sahypalaryny agdaryp başladı. Näsaglara degişli ownuk-uşak bellikler, sahypanyň aşakларыnda bolsa ýylgyryp duran ýa-da belläp alan maglumatyna görä gussaly smaýlikler çyzylandy.

Gapy kakылды. Aýlin gözden geçirip duran sahypasyny ýitirmezlik üçin stoluň üstünde duran bir galamy alyp, arasynda goýды. Gapy açылып, aňyrdan ýüzi nurana, görmegeý ýaş oğlan girdi.

– Meni çagyran ekeniňiz, ýoldaş komissar.

Ol salamlaşmak üçin elini uzadyp, Aýliniň dik garşysynda sömelip durdy. Aýlin oňa oturmak üçin oturgyjy görkezdi.

– Adyňyz we işiňiz?..

– Adym Rejep Dogmaz. Dört ýyl bäri şu hassahanada näsaglara serediji bolup işleýärim.

– Eda hanyma garşy bolan jenaýatyň üstüni açmak boýunça işleri men alyp barýaryn. Şu gün irden näme gören bolsaňyz, iň ownuk jikme-jikliklerine çenli aýtsaňyz, bize uly kömek etdigiň bolardy.

– Ýoldaş komissar, men sizi tanaýaryn. Siziň bu jenaýaty haýal etmän açjakdygyňyza ynanýaryn.

Ýaş ýigit hamana hiç zat bolmadyk ýaly özüni diýseň arkaýyn alyp barýardy. Ol gözünü gyrpman Aýline seredýärdi.

– Ýaman arkaýyn görünyäň, Rejep?

Soraga birhili bolan ýigit boş gözler bilen bir pursatlyk Aýline dikanlady.

– O näme diýdigiň boldy? Hawa, arkaýyn men, ýagdaým gowy.

Ýaňky arkaýynlygyndan nam-nyşan galmadyk ýaş ýigit aljyraňňylyga düşdi. Sag eliniň üstüni çep eli bilen ýapdy.

– Ünsümi çekdi, sag eliňizi näme üçin bukduňyz? Ýagdaýyňyz gowumy özi?

– Siz Eda hanym barada soramaly dälmi? Elim sizi näme üçin beýle gyzyklandyrdyka?

– Soragyma sorag bilen ýüzlenseler halamok. Indi sen maňa jogap ber. Eliňe näme boldy?

Rejep elini ýokary galdyryp:

– Pamuk atly... ýyrtyjy... ýagny bir pişigim bar. Birki gün öň elimi dyrnaçaklapdy. Şo biraz gijeýär, menem gaşamajak bolýanlaý...

Ýene gapy kakylady. Aýlin içerik giren Sinana gapyny açyk goýmagy tabşyryp, gaýtadan ýaş ýigide ýüzlendi:

– Dowam et, diňleýän.

– Irden nobatçylygymy tabşyrandan soň, köçäniň garşy tarapyndaky duralga tarap ýöräp barýardym. Birden gözüme bir zat ildi. Hamana biri meýdana geým-gejim taşlap giden ýaly göründi. Çöp-çalamlaryň arasynda nämäniň ýatandygyny seljermek kyndy. Ýolum bilen boluberjegem boldum, yöne bilesigelijiligim

rüstem çykdy we ýatan eşige tarap ýöneldim. Golaýlaşanymda onuň adamdygyny görüp, näme etjegimi bilmedim. Gorkdum. Biygtyýar ýatan adama tarap ýöräp başladym. Belki-de kömege mätäçdir diýip ädimimi çaltlandyrdym. Emma ýatanyň Eda hanymdygyny görüp, el-aýagymy ýitirdim. – Ol sägindi, uludan demini alyp, ýene sözünü dowam etdi: – Ilki hassahana, soňam size jaň etdim.

– Jebir çekene eliňizi degirdiňizmi?

– Hawa, pulsuny barladym, ýöne eýýam ölendigine göz ýetiripdim. Çünki Eda hanymyň bedeni gatap giden eken. Soňra adamlar üýşüp başlady. Ilki Aýkut lukman we onuň aýaly Selma geldi. Selma hanym Eda hanymyň ýakyn jorasydy. Olar gowy gatnaşýardylar, hatda onuň oglunyň operasiýasynam Eda hanym edipdi. Aýkut halypa Selma hanymy zordan saklaýardy. Selma hanym elde-aýakda duranokdy. Ol adamsynyň gujagyndan sypyrylyp Eda hanymyň ýanyna geldim. Men onuň gözýaşa boglup durşuny görüp we agy sesini eşidip erbet boldum. Ondan soňam hassahanyň ähli işgärleri geldi, siz geldiňiz. Ynha, meniň bar bilýänim şulardan ybarat, ýoldaş komissar.

– Oglunyň näme keseli bardy?

– Aslynda gorkuly zady-da ýokdy, diňe zuby bardy. Ýöne operasiýa bolup durka näsagyň ýüregi durdy. Bu şowsuz hadysa Eda hanyma juda agyr degdi. Hatda psihologdan bejergi hem aldy. Çaganyň ähli barlaglary gowy çykdy, ýöne çaga operasiýa wagtynda elden gidipdi. Aýkut halypa bu wakadan soň ony günäkärledi, Selma hanymyň hasratyna Eda hanymy-da şärikdeş etdi. Joralar bir-birlerinden hiç aýrylmadylar. Olaryň dostlukly gatnaşygyny hassahanada bilmeýän ýokdy. Näsaglary we hemmeleri güler ýüz bilen garşy alardy, uly-kiçi hemmeler bilen mylakatly gürleşerdi. Wah, nätjek-dä, maňlaýynda bardyr neressäniň. Beýle güne düşmeli aýal dälidi.

– Eda hanyma howp salýan ýa-da onuň arasy ters düşen biri barmydy?

– Meň bilşimçe-hä ýokdy.

– Aýkut beg bilen arasy nähilidi?

Erbet dälidi. Ýöne Aýkut halypa aýalyndan başgalara sowuk çemeleşýär. Onuň ýylgyranyny dagy az-az adam görendir.

– Bolýa, gidip bilersiň. Eger haýsydyr bir zat ýadyňa düşse, haýal etmän bize habar ýetir. Derňew döwründe bizem gaýtadan seni gereklemegimiz mümkin. Şäherden dagy çykak bolsaň, bizi hökman habardar et.

Oturan ýerinden turan Rejep gapa tarap yöneldi. Soňra bir zat ýadya düşdümi nämemi, yzyna öwrülip:

– Bir minut – diýdi. – Bir zat ýadyma düşdi... Irden nobatçylygy tabşyrmankam Eda hanymyň telefonuna jaň gelýändigini koridordan duýdum.

– Nädip onuň telefonudygyna beýle ynamly kepil geçip bilýärsiň?

– Sebäbi Edanyň telefonundaky saz onuň kakasynyň çalyan sazydy. Telefon şu otagda gygyrды. Şondan ynamly gürleýärim. Ol hamana telefony tapyjak ýaly otaga birlaý göz gezdirdi. Aýlin oňa gidiber diýensoň, kiçijik çaga ýaly ýüzüni sallap çykyp gitdi.

Aýlin bilen Sinan otagyň içini dörmäge başladylar. Wakanyň bolan ýerine seljeriş toparyna-da til kakylды. Aýlin resminamalaryň duran çekerinse aýdylan telefony tapды. Telefon öçükdi. El yzy tapylar diýen tama bilen ony subutnama çemodanyňa oklady we Sinana ýüzlenip:

– Ýeri, sen näme pikir edýärsiň gandarymyz hakynda? – diýdi.

– Men-ä ganhoryň şu golaýdan biridigine ynanýaryn. Elimizde näme bar: ölen bir çaga, jebir çekeniň ýakyn jorasy we ýüregi sowuk ata. Jenaýatkär şu çaganyň kakasy bolaýmagy gaty ähtimal, ýoldaş komissar.

– Bolup biler. Ýöne meniň pikirimçe jebir çekeniň köwşüniň ökjesiniň döwükligi ekspertizadan bärde biziň elimizdäki iň uly ýüpujy. Sebäbi jebir çeken ol ökje bilen ölüm pursatynda gandarynyň haýsam bolsa bir ýerine uran bolsa, onda jenaýatkärimiz ýaraly. Hernä, urgy onuň eline ýa aýagyna degen bolsun-da! Eger göwresiniň yokarky bölegine gabat gelse, ekspertizanyň jogabyna garaşmaly bolarys. Häzir otaga girip çykýanlary, çykanda-da, zalyň ugrunda-da gözüňden sypdyrma. Jenaýatçy akylly bolsa biziň ýanymyzda syr bildirmez, ýöne otagdan çykansoň arkaýynlaşyp, agsamagy ýa-da goluna bakmagy mümkin. Birem gelýänleriň boýnuna we ýüzüne, eline üns ber.

Jebir çekeniň dyrnaklarynda topraga meňzeş ýokundylar bar, ony eýýäm barlagdan geçirendirlerem. Diýmek, gelen her şübheliniň bize görünyän synasyndan dyrnak yzlaryny gözlemek gerek. Jenaýatkäriň şu ýerdeligine menem ynanyan. Ol awtoulagyň duran yeriniň awtoduralgadaky wideokameralaryň gözegçilik çäginden daşdalygyny gowy bilýär. Awtoduralanyň duran ýeri hiç ýerden görnenok. Gürrüňsiz, ol jebir çekeni yzarlapdyr. Işimiz şowlasa, jenaýatkäri jeset ekspertizadan çykmanka ele salmagymyzam ahmal. Sinan, sen gözüňi goşalap aç.

– Awtoduralgadan tapylan gan owuntyklar bilen bile edil onuň arka tarapyndan bir çogdam gara saç bölegi hem tapyldy. Belkäm olam awtoulagyň eýesine degişlidir. Wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýän topar bar bolan ähli delili toplady.

Edil şol wagt Sinanyň telefony gygyrdy. Wakanyň bolan ýerine seljeriş geçirýänler işini dynyp, Eda hanymyň iş otagyna tarap gelýändigini habar berdiler. Aýlin bilen Sinan zala çykyp, şepagat uýasynyň oturan ýerine bardylar. Aýlin oňa:

– Bize aýratyn bir boş otag gerek boljak. Häzir seljeriş topary gelmeli. Selma hanym we onuň ýoldaşlary bilen gürrüňdeşlik geçirmeli. Siz näsaglarynyň sanawyny taýyn etdiňizmi?

– Sag tarapdaky şu otaga giräýiň. Sanawy häzir çykaryp bolýan, azajyk galdy. Gelýän näsaglary kabul etmeli bolansoň, biraz gija galmaly boldy.

– Siziň ilkinji etmeli işiňiz näsaglaryň sanawyny çykarmak, hormatly hanym! Meni zorluk ulanmaga mejbur etmäň. On minudyň içinde taýýar bolsun. Eda hanymyň şu golaýda näçe näsagy ölüpdür?

Şol wagt çagyrylan baş lukmanam zalyň ugrunda göründi. Sinan bar ünsüni şolara tarap gönükdirdi. Aýlin bolsa şepagat uýasynyň stolunda daşy çarçuwalanan iki sany surata üns berdi.

– Siziň gyzyňyzmy?

Şepagat uýasynyň ýüzi üýtgäp gitdi. Gözleriniň owasy ýaşdan doldy. Pyşyrdap diýen ýaly:

– Hawa, meniň gyzymdy... – diýdi.

– «Gyzymdy...» diýmek bilen?

– Häzir дәл. Ol üç ýyl öň rak keseli zerarly aradan çykdy.

Aýlin säginen ýaly etse-de, ikinji suraty eline alyp, synlamaga durdy. Şepagat uýasynyň ýüzi hasam boz-ýaz boldy. Ol surat indi diňe ýatlama bolup galypdyr we her seredeniňde hasratyňy gorjalamakdan başga zada ýaranokdy. Suratdaky adamyň esger saçy ýaly kiçeldilen gür gara saçy, ýylgyryp durşy içýakgyç görünýärdi. Şepagat uýasy sanawy taýýarlap Aýline berende, Sinanam gelenleri ýeke-ýekeden çagyryp, sorag edýärdi. Aýlin sanawdaky üç adama ünsi düşdi. Birinjisi şepagat uýasynyň döşündäki ýazgyda duran familýany göterýärdi. Ikinjisi Aýkut we Selma Duraklaryň oglunyň adydy. Iň soňky bolsa alty ýyl öň awtoulag heläkçiliginde ýeke galan bir çaganyň edilen ähli bejergilere garamazdan halas etmek başartmandygy ýazylan ýazgydy. Aradan çykanlaryň sany jemi bäşe ýetýär.

Aýkut şepagat uýasyna: «Adamyňyzy hem çagyryň. Haýyş edýärim, ony şu ýere çagyryň» diýdi-de, jogana garaşman, sorag edilýänleriň oturan otagyna girip gitdi.

Gelen baş adamyň düşündirişi alyndy, olaryň her bolşy ünsden sypdyrylmasa-da, şübhelener ýaly hiç hili delil orta çykmady.

Aýkut Durak sowukganly we lapykeç haly bilen şübhelileriň iň başynda durdy. Ýöne ony jenaýatçy diýip yglan eder ýaly hiç hili delil ýokdy.

Gapy kakylady. Şepagat uýasy adamsynyň gelendigini mälim etdi. Aýlin bärdäki etmeli işleri Sinana tabşyryp, daşart çykdy. Şepagat uýasynyň stoluna golaýlaşanda, onuň adamsy bilen wakyrdaşyp gülenlerini gördi we ini jümşüldäp gitdi. «Bu gün bir bendäniň ganyna galypdyrlar, belki bu adam jebir çekeni tanaýanam däl. Ýöne ölen görgüli şepagat uýasynyň işdeşi ahyryn. Adamlara näme bolýarka? Indi ölä-de hormat-sylag goýanoklar». Aýlin bu pikirleri kellesinden kowup çykarjak bolýan ýaly elini kellesiniň üstüne basdy. Şol wagt gelen adam Aýline elini uzadyp, özüni tanatdy:

– Men Gökhan Aý. Çagyran ekeniňiz, ýoldaş komissar. Näme üçindigini bilmesemem bejit gelendirin. Aýalym Eda hanym barada aýdanda, gaty gynandym. Özüni onçakly tanamok, ýöne hiç kimem beýle ölüme rowa däl bolsa gerek. Haýp, bolmandyr.

Ol şeýle diýip, Aýliniň elini berk gysdy.

Onuň elindäki ýüzi gatap başlan sypjyryk yzlary Aýliniň bada-bat ünsüni çekdi.

– Eliňize näme boldy?

– Düşünmedim, ýoldaş komissar?

– Düşünmez ýaly zat beren soragymda? Eliňiziň üstündäki sypjyrygy gaýgy etdim, biraz çuňurak görüldi. Näme boldy?

Ol adam aýalynyň stoluna tarap öwrülip, oňa seretdi. Derledi. Aljyrady. Aýlin indi howsalanyň we aljyraňňylygyň ysyny on metrden alyp bilýärdi. Şepagat uýasynyň adamsy garaşylmadyk soragyň garşysynda aljyrap galdy. Ikilenç gürläp başlanda, onda eýýäm az salym oň gürleýşi ýaly arkaýynlyk ýokdy.

– Nirede bolandygy ýadyma düşenok. Megerem bagda gülleriň aşagyny çyrpyşdyryp ýörenimde bolan bolmaly.

– Sentýabryň ahyrynda gül çyrpýaňmy? Henir ir dälmi? Güýz soňlanansoň çyrpsaň gowy bolmazmydy?

– Bu ýyl sowuk ir düşjek öýdýän, ýoldaş komissar. Şonuň üçin ýagys ýagmanka dynjak boldum.

Onuň aljyraňňylygy barha artýardy. Elini nirä sokjagyny bilmeýän, eýläk-beýläk hallan atdyrýardy.

Aýlin onuň bu bolşuny gözden salanokdy. Ol birdenkä yzyna öwrülip Sinanyň otagyna tarap gaýtdy. Duran kişi näme bolandygyna düşünmän, Aýliniň zyzndan seredip galdy. Aýlin duýdansyz yzyna öwrülip:

Haýys edýärin, Gökhan beg, meniň yzyna düşüň – diýip, onuň ädim ätmegine garaşdy. Edil çaklaýşy ýalam, ol adam agsap ýöreýärdi.

Aýliniň öz aýagyny synlaýandygyny görüp: «Iki gün oň bagda işläp ýörkäm kiçeňräk şikes ýetipdi» diýenem bolsa, onuň sesi we ýüzi ýalan sözleýändigini aýdyp durdy. Ýüz-gözünü sypajkladyp, aýalyndan haraý isleýän ýaly oňa tarap öwrüldi. Onuň özüni alyp barşy ähli zadyň üstüni açýardy. Aýlin oňa tarap dogry yöneldi-de:

– Sizi Eda Akbuluty öldürmekde aýyplap tussag astyna alýaryn. Aklawjyňyzy çagyryp bilersiňiz – diýip, el gandallaryny çykardy.

Aýaly şol wagta çenli ümsüm duranam bolsa, indi dady-perýat etmäge başlady.

– Saňa näçe gezek aýtdym, gyzymyzyň ölüminde lukmanyň hiç hili günäsi ýok diýip Näçe doktor birden giripdi ahyryn operasiýa. Näme üçin beýtdiň, hä, näme üçin? Meni-de bu jenaýata şärik etdiň. Hany, telefony meniň yzyndan geleňde awtoduralgadan tapdym diýmänmidiň? Ýalançy! Men indi näme etsemkä? Seniň öldürendigiňi güman etsem bolmaýamy diýsene. Muny näme üçin kelläme aýlamadymka, näme üçin? – diýip gursagyny ýumruklamaga başlady. Ýumruklaý-ýumruklaý ysgyndan gaçybam ýere ýykyldy. Ol özünden gidipdi.

Şol wagt Sinan daşary çykdy. Ol ekspertizadan gelen ilkinji maglumatlara göz gezdirdi. Jebir çekeniň köwşünden tapylan gan başga birine degişlidi. Dyrnagyň aşagyndan alnan toprak owuntyklarynyň içindenem adamyň hamynyň ownuk bölekleri tapyldy. Iki maglumat bir-birine gabatlaşýardy. Jenaýat çepbekeý biri tarapyndan amala aşyrylypdyr. Pyçagyň arka tarapy şikesiň çep tarapyna bakan uzaýardy. Ilkinji maglumatlar bary-ýogy şulardan ybarat bolsa-da, jenaýatkär eýýäm tora düşüpdi. Otagda oturan lukmanlar kömege geldi. Şepagat uýasyny-da aýratyn otaga gabap goýdular. Aýlin onuň bilen gürrüňdeşligi ertire goýdy. Jenaýatkär bolsa şol bir sözi gaýtalap durdy:

– Onuňam janynyň ýanmagyny isledim...

Aýlin bilen Sinan jenaýatkäri öňlerin salyp hassahanadan çykdylar. Adam perzent awusy bilen erk-ygtyýaryny elden giderip bilermikä? Ýogsam bolmasa, lukman görgüli şowsuzlyga uçrandygyna garamazdan, ýaşamakdan umydy üzlen çagajyga ömür bermek üçin operasiýa giripdir ahbetin. Aýlin:

– Munuň öz ölmüne sebäp boljakdygy ýatsa-tursa kellesine-de gelen däldir – diýip, içki pikirini daşyna çykaranyny duýman galdy.

Hünär mukaddesligi diýen zat hiç zatça görülmändi we bir adam iş üstünde nähak öldürilipdi. Aýlin çarhypelegiň aýlanşynyň täsinligine ýene-de bir gezek geň galyp, sentýabryň sowuk şemalyňa ýüzüni tutdy. Agşam düşüpdi. Şeýtan ýene-de bir bigünäniň janyna kast etjek birine musallat boljak ýaly bolup görünse-de, ol bu ýerde gandaryň öz alyna düşmeýänligini, adamyň diňe öz içki kitüwiniň ýesiri bolup bu gabahatlygy

edýänligini demir gözenekleriň aňyrsynda telim gezek aňynda
aýlasa-da, aslynda ýok wyždanyny oýaryp bilmejegini bilenokdy.

Nurhan YŞKYN.

Terjime eden Has TÜRKMEN. Detektiw proza